

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társzerkesztő: **Dr. Franciscy Lajos.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petitsor ára 16 fill. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szög 4 kor., minden további szó 4 fill.

Képviselő-választás.

IV.

Ha Nyitramegyében ez idén a képviselő-választások, az 1899. évi XV. t.-c. szavainak, rendelkezéseinek és szellemének megfelelően folynának le, —

ha sem a főispán és alispán urak, sem a járási tisztviselők a választókra és hozzátartozóikra semmiféle nyomást nem gyakorolnának, hatalmukat nem éreztetnék és föl nem használnák, —

és ha sem az etetés és itatásnak, sem a vesztegetés különféle módozatainak teyvereivel a kormánypárt nem élne, — szóval, ha a választók teljesen szabadon választhatnának, —

akkor Nyitramegye 11 kerületében éppen 11 képviselő lenne *néppárti*.

A függetlenségi párt az *érsekujvári* és a *vágvecsei* kerületben a győzelem reményével — de nem *biztonságával* — vehetné fel a néppárttal a harcot, de a kormánypárt a 11 kerületnek mintegy 25000 választójából nem nyerne el 5000 szavazatot sem.

Ilyen körülmények között nem, de következtelenségnek mutatkozik, a pártoknak az egyhangú választásokban megegyezését ajánlani, mert hiszen így a néppárt csak veszíthet, s nincs érdekében alkudozásokba bocsátkozni, s alkura lépni.

És mi mégis azt mondjuk, hogy igen, és meg is mondjuk mindjárt, hogy miért?

Azért, mert nem bizunk abban, hogy a képviselő-választások törvényesen fognak lefolyni. Nem bizunk sem a megyei tisztviselők pártatlanságában, sem a főispán semlegességében, lévén ők ugyanazon személyek, a kik eddig a választásokat csinálták. S ép ezért föl kell tennünk a néppárt vezetőiben annyi politikai belátást és önzetlenséget, hogy ők inkább elégesznek meg békés uton a választási szenvedélyek elkerülhetlen kitérésai nélkül, és a nép törvénytiszteletének tudatában szerzett *kevesebb* mandátummal, semhogy erős küzdelmek árán, s a régi állapotok megismétlődése mellett kivívott 1—2 mandátummal *többet*.

A pártok megegyezhetnének abban, hogy a *privigyei*, *zsámbokréthi*, *érsekujvári*, *vágvecsei*, *szakolcai*, és *nyitrai* kerületek

engedtettsenek át a néppártnak, a tapolcsányi, galgóci, vágújhegyi, verbói és szenici kerületek pedig maradjanak meg a kormánypártnak.

Mindenik párt *önmaga* határozza meg, — az illető kerületek választóinak akaratára és beleegyezése szerint — a képviselők *személyeit*. De arra igenis föltétlenül törekedjenek közös akaratallal, hogy Nyitramegye ne küldjön az országgyűlésre politikai nullákat, helyi érdekű tucatembereket, hanem olyan férfiakat, a kik tehetségeikkel, eddigi munkásságukkal, s a közügyek iránti buzgalmukkal bizonyították, hogy képviselői állás megfelelő betöltésére képesek és alkalmasak.

És ha bármely pártnak nem sikerülne ilyeneket a megye határain belül találni, akkor is inkább keressen a megyén kívül arra érdemes férfiakat. Nem olyanokat, a kik a mandátumot csak elfogadják és megtartják, de azután a megyének és a kerületnek oda se néznek, hanem olyanokat, a kik a megyének dolgaival lelkiismeretesen törődnek, és a választók érdekeit is valóban képviselik, támogatják, előmozdítják.

A képviselői állás tekintélye, Nyitramegye nagy értelmiségének jó hírveve, és a megyei közügyek hazafias fölkarolása egyaránt megkövetelik, hogy a képviselőházba olyan buzgó férfiakat küldjünk, a kik ott nem játszák a néma statiszták a berendelésre szavazók, s az ismeretlenek közé tartozó teljesen jelentéktelen semmittevők üres szerepét, hanem a kik a közügy javára önzetlenül dolgozni *tudnak* is, *akarnak* is.

A lefolyt 34 év cáfolhatlanul bizonyítja, hogy a tisztán politikai szolgálattételekből importált nagyságok a megyével egyáltalán nem törődtek. Emlékezzünk csak dr. Krajcsik Ferencre, Csernátonyra, gróf Szapáry Gyulára, gróf Széchényi Aladárra, Vörösmarty Bélára. Legyenek bár még oly kitünő férfiak, ugyan mit tettek e vármegyéért?

Ne tőrjünk azt, hogy a képviselői megbízatás csak egyik-másik kenyérre szorult, vagy képzelődő, szereplésre vágyó személy elhelyezési módjául használtassék föl, hanem válasszuk meg embereinket *önmagunk*.

Megtehetjük, ha megegyezünk.

A megegyezés pedig könnyű, csak *akarni* kell. *Akarni*, de őszintén, becsületesen.

Válasszanak a pártok kerületenkint a párt híveinek vezető embereiből 4—4 választót, s ezen bizalmi férfiakból alakuljon minden kerületben 2—2 küldöttség. Ekkép minden kerületben kettő, vagyis mind a 11 kerületben 22 küldöttség alakíthatnók.

Ezen 22 küldöttség 4 hét lefolyása alatt, mondjuk ápril 20-ától május 20-áig menjen el a kerületek összes községeibe, már t. i. minden kerületnek 2-2 küldöttsége, az illető kerületet lehetőleg egyenlő telerészekre oszssa meg egymásnak, mely esetben mintegy 1200 választó esnek egy-egy küldöttségre.

Szerezzék meg a választók hiteles névjegyzékét. Hirdetessék ki minden községben legalább 8 nappal előbb, *több ízben, dobszóval is*, a küldöttség jövetelének célja.

Hívják föl a választókat, hogy minden választó előttük szabadon nyilatkozásra jelentkezzék.

Mondják meg a jelentkező választóknak — kiknek azonosságát a pártok kölcsönösen ellenőrizték — hogy zavazatukról *teljesen szabadon*, tetszésük, *akaratauk* és politikai *meggyőződésük szerint* nyilatkozhatnak!

Jegyezzék föl azok válaszait, — már t. i. azt, vajjon a *kormánypárt* vagy pedig a *néppárt*, vagy ha úgy tetszik az *ellenzék*, — leendő jelöltje mellé állanak-e, — pontosan és lelkiismeretesen!*)

S az eredmény számaira nézve történjék az előleges megegyezés oly módon, hogy az ellenzék javára előre megállapított 6 kerület száma csak azon esetben lenne kevesbbíthető, ha a választók $\frac{1}{7}$ -énél *kevesebb* lenne a kormánypárt ellen.

A kérdés csak az, ki tegye meg a megegyezés érdekében — akár a fenti, akár más elfogadható mód kulcsával — a kezdeményező lépést?

Nézetünk szerint a *néppárt*, bár ő a túlnyomóan erősebb, *nem* teheti, mert sem Thuróczy főispán, sem a kormánypárt, Széll Kálmán miniszterségének több mint 2 évi tartama dacára mai napig sem bi-

*) A kormánypárt látná, hogy nagyon jó egyezségre lépett!

zonnyitották tetteikkel azt, hogy kölcsönös méltányosság alapján létesüljön Nyitra-megyében a politikai és társadalmi béke!

Egy ellenzéki választó.

Munkás- és cselédpénztár.

Az országgyűlés képviselő házában magyarországi tagjai egy napra eső illetményeiket, 5330 koronát ajánlották fel alapítványul az országos gazdasági munkás és cselédpénztár javára. Az erről szóló oklevelet a pénztár igazgatósága nem régen adta át Perczel Dezső képviselőházi elnöknek.

A képviselőház ezen nagylelkűsége jó példaként szolgálhat annak a humánus intézménynek támogatására, mely a munkás és cselédpénztár szervezetében testet öltött. Maga az intézmény egészen új nálunk, életrevalóságát még nem próbáltuk ki, a szervezetét szabályozó törvény nehézkes, bonyodalmas, következésképp a végrehajtása is a közigazgatási és bírósági közegeknek sok munkát és gondot fog okozni, jóllehet a pénztárnak külön központi ügyvezetősége van. A pénztárt szabályozó törvény bonyodalmas szerkezete miatt, az egész intézmény a munkás és cselédnépre nézve csak úgy lehet áldásos, ha a törvény végrehajtása rendkívül pontos és lelkiismeretes lesz, és ha az intézmény iránt a munkaadók a törvényben megállapított kötelezettségen felül is érdeklődni fognak.

Örömmel látjuk, hogy ez az érdeklődés nap nap után szélesebb körökre terjed ki. Lapunkhoz sokan kérdést intéztek a törvényben megállapított kötelezettségek, az abban biztosított előnyök iránt, úgy hogy indítva érezzük magunkat ezen törvény főbb rendelkezéseit olvasóinkkal megismertetni.

A pénztár szervezetét szabályozó 1900. évi 16. tvcikk, folyó évi január hó 1-én lépett életbe. A szervezet célja segélyezni a gazdasági munkásokat és a külső gazdasági eseményeket. Gazdasági munkás alatt itt minden, gazdasággal foglalkozó egyént kell értenünk, tehát nemcsak a napszámásokat, vagy a részesedő munkásokat, hanem a kis gazdákat is, kis bérloket, ugyancsak a gazdasági családnak azon tagjait, kik mint kisegítők, cselédek és napszámások helyett a gazdaság körül allandóan foglalkoznak. Mindezek a pénztár rendes tagjai lehetnek, ha a belépéskor életök 14-ik évét már betöltötték, de 35-ik életévüket még túl nem haladták.

A rendes tagok a tagsági díj magassága

szerint két csoportba soroztatnak. Az első csoportba tartozók hetenkint 20 fillér, a második csoportbeliek pedig hetenkint 11 fillér tagsági díjat fizetnek, mely összeg felévi utólagos részletekben fizetendő, de heti részletekben is törleszthető. A rendes tagoknak két csoportba való sorozásával a törvény azt akarja elérni, hogy a legszegényebb mezőgazdasági néposztály is belépessen a pénztárba, s valóban alig lehet elképzelni olyan nyomasztó életkereseti viszonyokat, melyek bárkinek is megnehezítenék egy ilyen csekély tagsági díjnak a lefizetését. A tagsági díjak aránya szerint történik a segélyben való részesedés. Nem ajánlhatjuk eléggé a munkaadóknak, hogy munkásaikat és cselédeiket az első csoportba irassák be, mert a két csoport tagsági díja között elenyészően csekély a különbség, a segélyezés pedig az első csoportnál majdnem kétszer akkora, mint a másodiknál.

A rendes tagokon kívül vannak még alapító tagok, kik a pénztárba egyszer s mindenkorra 50 koronát befizetnek, de ezek inkább csak mint jötevők jönnek számba, segélyezésre nem támaszthatnak igényt; továbbá rendkívüli tagok, kik évenként egy koronát előre egy összegben fizetnek és a törvényben meghatározott mérvben segélyre igényt tarthatnak.

A pénztár bevételeit képezik: a tagok befizetései, a munkaadók és az állam hozzájárulása, végre önkéntes adományok. Minden munkaadó köteles minden egyes, szolgálatában álló külső gazdasági cseléd után a pénztárba évenként előre 120 fillért fizetni, s ezt a hozzájárulási összeget nem szabad a cseléd bérébe beszámítani, sem nem szabad a cselédet ezen összeg megtérítésére kötelezni. A munkaadóknak a pénztár gyarapításához való ez az évenkénti hozzájárulása a közadók természetével bir, s a községi közegek által közigazgatósági úton hajtatik be.

Ha a munkaadó a pénztár alapító tagja és ha cselédje helyett az első csoportbeli tagsági díjat évenként előre fizeti, úgy azonban, hogy ennek a díjnak legfeljebb csak a felét számítja be a cseléd bérébe, akkor a különben rája róható 120 fillér hozzájárulást az illető cseléd után nem tartozik fizetni.

A rendes tagokat, illetőleg hozzátartozóikat a pénztár hat esetben, különböző módon segélyezi, a szerint ugyanis, a mint baleset éri őket, baleset miatti rokkantság, baleset folytán halálozás, bármely okból bekövetkezett munkaképtelenség, nem baleset következtében halálozás, végre egy bizonyos életkornak, a 65-ik életévnek betöltése esetében. Ha a pénztár tagját baleset éri, őt a pénztár

orvosa a pénztár terhére gyógykezeli, a gyógyszer, kötő- és műszerek árát a pénztár fizeti, s ha a beteg kórházi ápolásban részesült, az ápolási díj is a pénztár terhére esik. Ha munkaközben érte baleset a pénztár tagját, a munkaadó köteles a sérültnek orvosi gyógykezeléséről gondoskodni, de az e részben felmerült költségeket a pénztár, feltéve, hogy a baleset nem a munkaadó hibájából következett be, a munkaadónak megtéríti.

A balesetből, vagy bármely okból származó munkaképtelenség mérvét a törvény a rendes keresetre való tekintettel állapítja meg, a mennyiben mindazokat munkaképtelenségnek tekintik, kik egy helybeli (gyermek, nő, férfi) gazdasági munkás vagy cseléd rendes keresetének a felerészét sem tudják megkeresni. Az ilyenek, ha a munkaképtelenség egy hétnél hosszabb ideig tart, naponként, de legfeljebb 60 napig, egy korona segélyt kapnak; a 60 napi segélyezési idő eltelté után pedig a munkaképtelenség egész tartama alatt havonként 10 korona segélyben részesülnek. A kik nem baleset folytán, hanem bármely más okból lettek rokkantokká, azok a havi 10 korona segélyt csak abban az esetben kaphatják meg, ha már legalább 10 év óta tagjai a pénztárnak. De ezek aztán, ha a rokkantság élethossziglan tart, a segélyt is életük fogyatáig élvezhetik.

A második csoportbeli rendes tagok a fent jelzett segélyösszegeknek körülbelül a felét kapják. A törvénynek főképpen az említett balesetekre vonatkozó intézkedései miatt tartjuk mi a segélypénztárt olyan intézménynek, mely az önszegélynek a jótékonyossággal párosult áldásait átviszi a legelhagyatottabb és legszegényebb néposztályra, s életkedvet fakaszt a nyomor legkopárabb mezőin.

Áldásos jótétemény az a segély is, melyet a pénztár az elhunyt tag családjának ad, amár e pontot illetően a törvény abban a hibában szenved, hogy a segélyt nem ruházza fel a rendes évi, habár csak ideiglenes segélyezés természetével, hanem azt egyszer s mindenkorra szólólag állapítja meg. Pedig a tagok hátrahagyott családjainak, legalább a gyermekek kiskorúságának ideje alatt, a rendes évi segélyezés annál szükségesebb volna, minél nehezebben pótolható a vagyontalan osztályoknál a családfenntartó hiánya.

A törvénynek, mint már említettük, bonyodalmas, nehézkes szerkezete miatt a mezőgazdasági munkásnép és cseléd-ség, a segélypénztártól nyerhető jótétemények tekintetében egészen a munkaadótól függ. Ha ez lelkiismeretlen ember és olyan, a kinek a munkások bajai és érdekei iránt nincs érzeke, akkor ez az intézmény csak nagyon

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Bloke úr cikke.

— Irta: Mark Twain. —

Tegnap késő esti órákban lépett az irodába, ahol mi mint másodszerkesztő foglalkozunk, tisztelt barátunk John William Bloke, Virginiából, mely és szivettépő fájdalom kifejezésével az arcán, néhez sóhajjal tiszteletteljesen tette az asztalra az alábbi cikket és lassan kifelé tartott. Az ajtóban egy pillanatra megállt, látható harcban, hogy érzelmei felett annyira uralkodjék, hogy szólhasson; aztán fejével kézírata felé intve esukló hangon e szavakban tört ki: „Barátom — oh, mily iszonyú!” és sirva fakadt.

Bánata annyira meghatott, hogy először arra gondoltunk, hogy visszahívjuk és vigasztaljuk, miközben azonban elment, de már késő volt. Az újság már nyomás alatt volt. Mivel azonban tudtuk, hogy barátunk súlyt fektet a cikk közlésére, mi pedig azzal a reménnyel kecsgettünk magunkat, hogy annak nyilvánosságra hozatala sujtott szívének fájdalmas megnyugvást szerez, megszakítottuk a nyomtatást és beleszorítottuk:

Borzasztó szerencsétlenség. — Mikor tegnap este, körülbelül hat órakor, mr. William Shnyder, egy éltes tisztos polgár South Parkból, elhagyta lakását, hogy a városba menjen, ami idők óta szokása, kivéven egy rövid időt 1850 tavaszán, amikor az ágyat kellett őriznie lábtörése következtében, melyet akkor szerzett, mikor egy megvadult lovat akart megállítani, miközben meg gondolatlanul utána rohanna kezeivel hadonászott és kiabált, amittől ha csak egy pillanattal előbb történnik, még jobban ijedt volna meg az állat, ahelyett hogy száguldását csökkentse, jóllehet már ez is eléggé veszélyes volt rá nézve, még szomorúbb és borzasztóbb lón azonban anyósának megjelenése által, aki ott volt, és a szörnyű eseményt végignézte. Mindazonáltal így sem kevésbé valószínű, hogy ne mondjam bizonyos, miszerint a szerencsétlenség bekövetkezésekor másfelé nézett, mivel ő épen nem volt éber és figyelmes, sőt inkább az ellenkezője, amint azt anyja megmondhatná, aki azonban nincs többé, hanem az örömteljes feltámadás reményével több mint három éve hatvannyolc éves korában mint jó keresztény halt meg, bűn és vagyon nélkül, mivel az 1849-ki tűzvész mindazt, amije e világon volt, megsemmisítette. De ilyen az élet. Mindnyájunknak tanulságul szolgáljon e komoly eset és iparkodjunk úgy élni,

hogy ha meg kell hallnunk, megtehessek. Tegyük szívünkre a kezünket s ünnepélyesen és őszintén fogadjuk, hogy ez órátl fogva kerüljük a részegítő italt. — (A „Californian” eredeti tudósítása).

A főszerkesztő megjelent, pokoli lármát csapott, haját tépte, fellöködte a butorokat és engem lehordott mint egy kamaszt. Valahányszor egy felőrára rám bizza a lapot, mondja, a legelső ostoba ifjútól vagy a legelső bolondtól rászédtem magam. És Bloke úrnak az a borzasztó cikke, mondja, nem egyéb, mint iszonyu ostobaságok egész tömege, melyben semmi él, semmi értelem és semmi sem követelte s egyáltalában nem volt szükséges a nyomást megszakítani s azt felvenni.

Ez a jutalom, ha az ember jószívű. Lennék csak olyan embertelen és érzéketlen, mint bizonyos emberek, úgy Bloke úrnak azt mondtam volna, hogy közlését ily késő órában fel nem vehetem; de nem, megható sóhajtozása megindította szívemet és kapva-kaptam az alkalmon, hogy valamit tehessek fájdalom enyhítésére. Én át se olvastam cikkét, hogy lássam vajjon nincs-e valami rendén, hanem sebesen néhány bevezető sort írtam és nyomás alá adtam. És mit kaptam érte jutalmul? Hatalmas szidalomzúport és jókora gorbomaságokat.

Most magam olvasom át a cikket és meg-

keveset lendít a szegény nép sorsán. De, ha a munkaadó lelkiismeretes és humánus érzéssel bíró ember, akkor a segélypénztár egyikévé lehet azoknak az alkotásoknak, melyek a társadalmi nyomor enyhítésére hathatósan közreműködnek.

A mi keresztény iskola testvéreink.

A letűnt ezredév utolsó évtizedeiben minden erőnket és igyekezetünket oda irányítottuk, hogy az állameszmét az egész vonalon kiépítve megvalósítsuk.

A lázas tevékenység nem hagyta érintetlenül a közoktatás és népnevelés ügyét sem. — Egyetem, politechnikumot, klinikákat emeltünk, melyek bármely nyugoti nemzet hasonlítottaihoz bátran kiállják a versenyt, sőt sok tekintetben azokat túl is szárnyalják. — Állami közép- és elemi iskolákat építettünk és építünk, szorgalmaztuk a gyermekek iskolába járását, könyvhöz fogjuk az iparosokat, krétához, tollhoz csaljuk az írni és olvasni nem tudó felnőtteket, szóvá tesszük a tandíjmentességet, ruházzuk a szegény iskolásokat és meleg étellel látjuk el. — Sürgetjük az elzúllott szerencsétlen fiúk és leányok számára a javító-intézeteket és szeretetházak szaporítását. — A tanerők növelése, azok fizetésének emelése, nyugdíjilletékük biztosítása főgondozásunk tárgyát képezi, egyszóval a lázas tevékenység, a magas eszme megvalósítása annyira lefoglalja egész valónkat, hogy alkotásaink állandóságára nem is gondolunk.

A kereszt oltalma alatt fejlődött és virágzott fel édes hazánk és érte meg szerencsésen az első évezredet. Csak a kereszt nyújthat nekünk biztos garanciát jövőben is arra, hogy összes állami intézményeink erőt és fényt kölcsönözve a koronának — az állandóság jellegét öltsek magukra.

Ha la Salle sz. János meg nem alapította volna 200 év előtt a keresztény iskolatestvérek kongregációját Franciaországban, úgy nekünk magyaroknak most kellene arról vagy ahhoz hasonló intézményről gondoskodni.

Mit szólnának a mi cucilistáink (szocialisták) azon nagy alapítóhoz, a ki magas származása dacára lemond a majorátusról, lemond gazdag örökségeiről, lemond kanonoki állása és jövedelméről, s hittudor letére mint egyszerű tanító a szegény munkásnép elárvult, elhagyott gyermekeit maga köré gyűjti, házába fogadja, alamizsáná táplálja, ruházza, oktatja, az előhítt szíveikbe vésvé neveli, mesterségekre tanítja, hogy mint az

egyháznak és hazának egyenlőképen hasznos munkástagjait adhassa vissza övéinek és a társadalomnak.

Lehet-e ennél nemesebb, magasabb, Isten előtt kedvesebb, az édes haza és trónnak egyaránt maradandóbb és biztosabb szolgálatot tenni, mint ha la Salle sz. János által alapított keresztényiskola testvérekre bizzuk gyermekeink oktatását és nevelését, a kik a kereszt által világítják be azt az utat, melyen tanítványaik az élet sikamlós pályáján biztosan haladhatnak.

Ha az új nemzedéknek szívébe oltjuk az igaz élő hitet, csak akkor lesz igazán nagy és erős édes hazánk, csak akkor áll dús fényben sziklaszilárdan a trón a népek milliói rajongó szeretetétől környezve és támogatva.

Nem a pénz, nem a szurony, de az erkölcsi erő az, mely nagygyá és tiszteletre méltóvá teszi a nemzetet.

Az erkölcsi erő pedig egyedül és kizárólag a keresztény hit, a keresztény vallás virága és gyümölcse. — A keresztény hit- és vallást kell tehát ápolnunk és gyermekeink szívébe oltanunk, ha erkölceserős generációt akarunk nevelni.

A la Salle sz. János által alapított keresztény iskola testvérek egyedül Istenért hivatászerűleg a fiúgyermek oktatását és nevelését — nem csak szóval, hanem jó példával előmenve — tüzték ki életük feladatául, s nemcsak népiskolákban tanítanak, hanem polgári, real, kereskedelmi, ipar és földművelési iskolák is vannak; ezenkívül kézműves műhelyeik, tanítóképezdők stb. Az államok törvényeit tiszteletben tartják, a tantervektől egy hajszálnyira se térnek el s az állami iskoláktól csak abban különböznek, hogy nemcsak tanítanak, hanem keresztény szellemben nevelnek is s működésük eredményét keresztény zomanc burkolja és teszi állandóvá.

Ez az oka, hogy a keresztény iskola testvérek kongregációja — dacára hogy közadakozásokból létesülnek — gyorsan terjedt el az ismert földrészekben.

Jelenleg Franciaországban 1141 házuk van, a melyekben 10519 iskolatestvér működik áldatosan. Belgiumban 56 ház, 746 testvér. — Angolországban 15 ház, 155 testvér. — Olaszországban 24 ház, 338 testvér. — Ausztria és Németországban 20 ház, 377 testvér. — Spanyolországban 43 ház, 330 testvér. — Északamerikában 128 ház, 1482 testvér. — Délamerikában 23 ház, 208 testvér. — Algírban 11 ház, 143 testvér. — Chinában 3 ház 50 testvér. — Indiában 8 ház, 95 testvér. — Egyesült Államokban 42 ház, 545 testvér. Az iskola testvérek száma ezek után mintegy

15,000 jelenleg, az iskolatestvér jelölteké pedig mintegy 5000 tehető. Lapokat nem olvasnak, politikával nem foglalkoznak. — Istenen kívül a fiúgyermek oktatása és nevelése, a nevelés és oktatás terén az önképzés az egyedüli foglalkozásuk és éppen ezért házi könyvtárakban a legújabb nevelési és oktatási szakkönyvek fölhalmozhatók.

Sajnos, hogy ez ideális — jó kongregációnak édes hazánkban eddig csak 3 iskolája van: Budapesten, Csornán és Ürményben s ezeket nagylelkű főuraink és a nagyméltóságú püspöki kar áldozatkészségének köszönhetjük, a kik e nehéz pályára magukban kivatást érő magyar ifjakat a keresztény iskola testvérek német anyaházába, Strebersdorfba (Bécs mellett) küldötték, a hol elvégezvén tanulmányaikat, Esztergomban és Győrött állották ki sikeresen a tanítóképezdei vizgát, és nyertek oklevelet.

Ha édes hazánkban volna a kongregációnak anyaháza, úgy magyar ifjaink többen, könnyebben és kevesebb költséggel képezhetnék magukat iskolatestvérekké s az eléggé nem dícsérhető társulat gyorsabban terjedne, s oldhatná meg magas hivatását. — De kinek fekszik leginkább érdekében a magyar anyaház fölállítását? A keresztény iskolatestvéreknek? vagy a keresztény társadalomnak?

Az alamizsából élő keresztény iskola testvéreknek azt hiszem mindegy bármely nemzetnél dícsérik is az Istent, s bárhol tesznek is fogadalmi hivatásuknak eleget, de a mi jelenlegi laza, csak névleg keresztény társadalmunknak igen is égető szüksége van a gyors és biztos segítségre.

Tömörüljünk tehát, alakítsunk egyesületet, más államok keresztény társadalmaitól alakított segélyező-egyesületek mintájára azon célból, hogy a la Salle által alapított keresztény iskola testvérek részére magyar anyaházat létesítsünk, a magukban hivatást érő saját fiainkat képezzük ott keresztény iskola testvérekké, hogy azok mint tanítók a keresztény hit elveivel az édes haza szeretetét is beoltsák gyermekeink szívébe, hogy ne csak oktassanak, hanem példás életük, munkásságuk, kézüző iparuk által neveljék is gyermekeinket társadalmunk hasznos tagjaivá.

Ha igazán szeretjük édes hazánkat és szívnünkön fekszik annak jövő boldogsága, úgy az adott viszonyokhoz kepest fokozottabban kell erőnket összpontosítani arra, hogy iskoláink ne csak névleg legyenek keresztények, hanem az onnet kikerkült növendékek minden viselkedésük, minden ténykedésükről lesugározzék, kiereszhető legyen a keresztény szellem, mert hisz senki sem tagadhatja, hogy az embert emberi voltának tu-

győződom, vajjon érdemes volt-e miatta ekkora lármát csapni. Ha igen, akkor majd megmosom a szerzőnek a fejét.

Átolvastam s be kell vallanom, hogy az első pillanatra kissé konfuzusnak tetszik. Még egyszer fogom átolvasni.

Másodszor olvastam át és az egész még zavartabbnak tetszik, mint azelőtt.

Ötször olvastam át, de ha kihámozhattam az értelmet, manó legyen a nevem. Analysis nem tőr. Vannak dolgok benne, melyeket sehogyse tudok megérteni. Nem mondja meg mi történt William Shnylerrel. Ep eleget mond róla, hogy sorsa iránt érdeklődünk, aztán elejti. Kicsoda tulajdonképen az a William Shnyler és mely táján South Parknak lakott és ha hat órákor indult a városba, egyáltalán megérkezett-e oda s ha igen, történt-e vele valahol valami? Ő-e az az egyén, a kit a „borzasztó szerencsétlenség“ ért?

A részletek gondos összehordására való tekintettel, ami e cikkben figyelemreméltó, többet vár az ember, mint a mi tényleg történt. Ellenkezőleg homályos — és nemcsak homályos, hanem

egészen érthetetlen. Shnyler úr tizenöt év előtt szenvedett lábtörése volt-e a „borzasztó szerencsétlenség“, mely Bloke urat oly kimondhatlan fájdalommal verte meg és arra bírta, hogy éjnek idején jöjjön ide és a nyomást megszakítsa, hogy a világot a szerencsétlenségről értesítse? Vagy a „borzasztó szerencsétlenség“ Shnyler úr anyósának megjelenésében vagy vagyonának régen történt megsemmisülésében keresendő? avagy három év előtt bekövetkezett halálában? (Jóllehet nincs adva, hogy baleset következtében halt volna meg). Egyszóval miben áll tulajdonképen az a „borzasztó szerencsétlenség“? Miért rohant az az ostoba eszesi Shnyler lármázva és hadonászva a megszökött ló után, ha feltartóztatni akarta? És hogy az ördögbe gázolhatta volna el a ló, mely már rég előtte száguldott?

Mi szolgálhat nekünk továbbá „intő például“? És mily tekintetben legyen e bámulatos felfoghatatlanságú cikk „tanulságunk“? És mindenelőtt, mi dolga van főleg a „részegítő serleggel“? Nincs adva, hogy Shnyler ivott, vagy a felesége ivott, vagy az anyósa ivott, vagy hogy a ló ivott — mire való tehát a célzás a részegítő serlegre? Valóban úgy tetszik nekem, mintha inkább Bloke úr hagyta volna békeben a részegítő serlegét, akkor nem teketóriázott volna annyit

ez elkeserítő szerencsétlenséggel. En ez ostoba cikket ismetelten egész behizelgő magától értetődöttséggel olvastam át, úgy hogy a fejem zúgott, de nem okosodhattam ki belőle. Valóban úgy látszik, hogy valahol szerencsétlenség történt, de lehetetlen megállapítani, miféle volt és ki károsodott benne. Nem szívesen teszem, de kényszerítve érzem magam, felkeresni Bloke urat, hogy ha valamelyik barátjának ismét baja esik, tudósításához a szükséges felvilágosító megjegyzéseket is csatolja, hogy én kivehessem, miféle szerencsétlenség történt és kivel. Inkább haljon meg minden barátja, semhogy meg egyszer az örültség partjához úzzon engem oly kísérlet, hogy meg egy ilyen esemény értelmet kihámozzam. Tichy C.

Sziporka.

Négy lábú állat. Tanító: Mondj fiam egy négy lábú állatot. — Jóska: A kutya. — Hát még? — A tehen. — No még egyet. — Medve. — No nem bánom. Tudnál még egyet. — Jóska: A cserebogár. — Tanító: Hogyan? Hiszen a cserebogárnak hat lába van. — Jóska: Igen ám, de kettőt kiszakítottak belőle.

datára, személyiséget az emberi méltóság magaslatára a kereszténység emelte, a midőn minden embert — nem pedig csak egyeseket — Isten gyermekének, egymásközt egyenlőknek, s a menyország örököseinek hirdetett.

A kereszténység senkit sem taszít el magától, se gazdagot, se szegényt, se urat, se rabszolgát, keblére ölel mindenkit, tartozék bármely nemzethez is.

Hisz Jézus Krisztus az apostolokat az egész világra küldötte, küldötte pedig azért, hogy tanítsanak, még pedig minden nemzetet. És éppen ezért katolikus az az egyetemes a kereszténység. A kereszténység pedig iskola és pedig Krisztus tanainak iskolája, az ő hivatása ugyanaz mint az iskoláé, tanítani minden nemzetet és nevelni.

A népoktatás és nevelés a kereszténységgel veszi kezdetét és egyháza által gyakorolta.

A pogány művelt népeknek p. a görögöknek, rómaiaknak nem voltak iskoláik, a köznevelés és rabszolgákkal úgy bánták mint az állatokkal. Önálló egyéniségük még a szabadoknak sem volt, ők is csak az állam részeinek tekintettek, s épen azért Aristoteles az embert „politikai állatnak” nevezi, s miként Plató úgy ő is azt kívánja, hogy az ember egyedül és kizárólag az állam céljaira képeztesse ki.

A görögöknél tehát iskolák nem voltak, csak képző és idomító intézetek, de ezek nem is biztosították a jobb sorsra érdemes görögök állami intézményeit, összeomlottak, mert hiányzott az erkölcsi alap. Letűket és volt nagyságukat csak a történelem igazolja.

Azt mondják, hogy: „a magyar csak saját kárára tanul.”

Hát én inkább szeretném, hogy ebben az egy esetben ne lennénk magyarok, hanem okulnunk a multon s levonva belőle a következményeket, édes hazánk háztartását akként rendezzék be, hogy az bármely oldalról jövő megrázkodtatásnak rendületlenül ellen álljon s mindenkire az állandó felvirágzás benyomását tegye.

Az állam ereje és tekintélye mindig a társadalom vallásos erkölcsiességétől függ. Ezt a vallásos erkölcsi alapot kell tehát fokozni azáltal, hogy összes iskoláinkat újra a kereszt oltalma alá helyezzük és népiskoláink, polgári, real. — kereskedelmi, — kézmű ipar, földművelési iskoláinkat s lehetőleg összes tanintézetünket oly tanerőkre bizzuk, a kik hivatásszerűleg Istenért vállalkoznak a legterhesebb munkára a néptanítás és nevelésre.

Az újvezred küszöbén tehetünk-e egyházunk, édes hazánk és rajongás-ig szeretett királyunknak hasznosabb szolgálatot, mintha nélkülözhető filléreinket oly célra gyűjtjük össze, s fordítjuk oly cél megvalósítására, a mely a beteg társadalom gyökeres gyógyítására vezet és egyházunk, hazánk felvirágzását egyenlőképpen vonja maga után.

Tegyük szívünkre kezünket, s ha mulasztás terheli lelkünket, iparkodjunk azt jóvátenni az által, hogy gyermekeinknek megadjuk azt a lehetőséget, hogy jóvá tegyék a mi hibáinkat.

Ürmeny, 1901. március 27.

Dr. Tóth Károly.

Ujdonságok.

Személyi hírek. Thuróczy Toth Zsuzsanna ő méltósága, a nyitrai főispán neje, mult szombaton este érkezett haza egy budapesti szanatoriumból, hol hónapokig betegen feküdt. Ő méltósága állapota, mint örömmel értesülünk, a körülményekhez képest kedvező, s reméljük, hogy a tavaszi levegő rövid idő alatt teljesen vissza fogja adni megingott egészségét. A nyitrai nőegylet, valamint a helybeli társadalom színe-javából igen sokan fogadták az állomason. — *Czeincsek János* nagy-divinai lelkész, egészségének helyreállítása vegett több heti kúrara Meránba utazott.

Kinevezés. Reichovszky Rezső nyitrai alügyész, a helybeli törvényszékhez bíróvá nevezetett ki.

Dr. Franciscy Lajos, lapunk társszerkesztője, a budapesti katolikus kör meghívására, tegnap, márc. 29-én szabad felolvasást tartott a budapesti körben. Dr. Franciscy barátunk, kinek megfizető meghívásában az egyházmegyei papnövelde is kíséri a maga részét, szombaton este érkezék vissza Nyitrára.

Esküvő. Andreánszky Emil, nagy-szelezsényi (Bars megye) földbirtokos, e hó 26-án esküdött örök hűséget Zsambokrethy Fanni kisaszszonyinak, néhai Zsambokrethy József orsz. képvis. kedves leányának Nyitra-Zsambokrethre. Az esküvési szertartást Spányik Tamás chinorai esperesplebanos, a polgári kötest pedig Markhot Gyula alispán eszközölte.

Adományok. A nyitrai népbank 40 koronát, a nyitrai takarékpénztár 20 koronát szavazott meg közgyűlésileg a nyitrai kath. betegsegélyző-egylet humanus céljaira. Ezen nemes adományokért nemkülönb a jó indulatért, melylyel a népbank átengedte tanaeszközö termét az egyletnek közgyűlése s koronkinti választmányi ülései megtartására, itt is tolmácsoljuk az egylet halás köszönetét. — *Az elnökség.*

Nagyheti konferenciák. Virágvasárnaptól kezdve nagypéntekig bezárólag, naponként esti 6 órákor (nem mint tevesen jelentették 5-ör) az őr. testvérek templomában P. Schlick János jezsuitasági atya fog ez idén is beszédeket tartani. — A feltámadási szertartás a piarista templomban ez idén, a templom-renoválás miatt elmarad.

Nemesi előnév-adományozás. Róth Vilmos, tart. huszárhadnagy és zellei (Nyitra) földbirtokos, néhai Róth Károly, vezérőrnagy és honvéd dandárparancsnok fia, öfelségétől megkapta a jogot, hogy néhai ősanjának budatini Szunyogh grófnőnek nemesi előnévét viselhesse. A budatini Szunyogh család 1792-ben kihalt, s most öfelsége engedélyvel ismét felélesztik az őt nevet. Midőn t. barátunkat üdvözlöljük, kívánjuk, hogy az új nevei eieszse fel a családnak régi érezeit.

Halálozás. A trencsényi tanítótestület — írják onnan lapunknak — szomorú hírt hoz forgalomba, midőn szeretett kartársának, *Pericht Jenőnek* elhunytát jelenti. Hirtelen jött a halál. Mindössze egy napig tartott a harc, s f. hó 28-án d. e. kilehelte leiket életének 61. évében; előzetesen még a haldoklók szentségeiben részesült a boldogult. Nevehez nem fűződik ugyan világraszóló események emléke; de emlegetni fogják tanítványai mint olyant, a ki kötelességeinek mindenkor megfelelően iparkodott. Negy evtizeden át oktatta a gyermekeket és soha sem nyílt emiatt panasza az ajka; soha sem volt barátja amaz okori szolamnak, mely szerint „a kit az istenek gyűlöltek, azt nevelővé tettek.” Alig 18 esztendő volt, midőn 1859-ben a trencsényi iskolához került; ugyanennél találta a halál is. Fiatalabb éveiben az iskolán kívül a tűzoltóság volt kedvence. Ott is tanított, mint gyakorló-mester. És e teren tanúsított működése nem szorított csupán Trencsény városára. A megye járási székhelyein szervezett tűzoltóság begyakorlására rendszeren ő küldetett ki. A 70-es években az „önkentes tűzoltó-egylet” volt a város legtevékenyebb társadalmi tényezője; tancestelei, kirándulási eseményezésbe mentek akkoron; és mindezekben a boldogultnak is jutott megfelelő szerep. — Dr. Boros Samu, trencsényi rendőrkapitány 31 évi szolgálata után Trencsényben jobb létre szenderült. — Áldott legyen emlékek!

Nagyhet. A nagyheti isteni tisztelet sorrendje a vári székesegyházban: április hó 3-án, szerdán délután 3 órákor, énekes zsolozsma és Jeremiás siralmi. — Április 4-én, zöldesütörtökön, délelőtt 8 órákor a püspök úr tart ünnepélyes szent misét, közben végzi nagy segédlettel az olajszentelést; sz. mise után pedig a 12 szegény szokásos lábmosása következik, kiket délben asztalánál megvendégl; délután 3 órákor énekes zsolozsma és Jeremiás siralmi. — Április 5-én,

nagypénteken reggel 1/2 9 órákor kezdődnek az egyházi szertartások, közben szent beszéd és a szertartások végén Krisztus sirbatétele; délután 3 órákor énekes zsolozsma és Jeremiás siralmi. — Április 6-án, nagyszombaton, az egyházi szertartások, tűz, víz és husvét gyertyaszentelés kezdődnek reggel 1/2 8 órákor, melyek elvégzése után énekes szent mise. Délután 1/2 6 órákor énekes zsolozsma, s utána a föltámadás emlékének megünneplése, melyet a püspök úr végez. — Április 7-én, husvét vasárnapján, délelőtt 9 órákor szent beszéd, utána ünnepélyes nagymise, mind a kettőt püspök úr öméltósága tartja; délután 3 órákor vecsernye. — Április 8-án, husvét hétfőn, délelőtt 9 órákor szent beszéd, utána ünnepélyes nagymise; délután 3 órákor vecsernye. — Az alsóvárosi plebánián: Virágvasárnapján reggel 9 órákor palmaszentelés és nagy mise. Nagyesütörtökön: r. 8 órákor énekes szent mise, utána az oltári Szentség eltávolítottatik az oltárról s az oltárok leszereltetnek. Nagypénteken: r. 8 órákor kezdődik a gyászszeretartás; este 3/4 8 órákor az oltári Szentség betétezik. Nagyszombaton: r. 1/2 7 órákor: Szentség-kitétel, — tűz, gyertya és vízszentelés s végül énekes szent mise. Este 5 órákor a feltámadási körmenet. Husvétvasárnapján és hétfőn a vári székesegyházi főistenisztelet miatt az őr. testvérek templomában csak a 7 órai és a 11 órai sz. mise fog megtartatni.

A nyitrai kath. kör böjti felolvasásainak utolsója mult vasárnap volt. Előkelő közönség hallgatta nagy figyelemmel dr. Franciscy Lajos szabad előadását, melyben az emberi élet célját fejtegette. Negy életképet mutatott be a bevezetésben: a nyomor, az önfeláldozás, a hírnév és az élvezetvágy mesteri rajzát. Ezekből aztán levonta a következtetést, hogy az emberi élet legmagasabb célját az ismert jelszó foglalja magában: mindent Isten nagyobb dicsőségére! A minden tekintetben sikerült előadásnak méltó kerete volt az egyházi zeneegylet által előadott „Stabat mater” című karenek, valamint Belák József karkaplánnak szabatosan és sok érzéssel előadott magán éneke. Úgy halljuk, hogy Pergolesenek ezen szerzeményét az egyházi zeneegylet nagypénteken az apácák templomában fogja előadni.

Új Roskoványi-per. Boldog emlékü jó püspökünk emléke csak nem marad szennyezetlenül. Most ismét a nyitrai keresk. és hitelintézet intézett egy monstre támadást hagyatéka ellen, mert a boldogult püspök állítólag ki nem fizette a tűzbiztosítást. A különben gyalázatosan kiállított kereset a püspöki uradalom ellen panaszkokkal lép fel, hogy ismételt sürgetés dacára sem fizetett, mindig halasztást kért, elmondja, hogy megállapodás jött létre a pénzintézet és az uradalom között, hogy abban az esetben, ha a biztosító társulat (kár esetén) kárterítést fizet, a pénzintézet visszatarthassa a kárterítés egy részét maga kártalanítására, de ez még mindig nem volt elég. Úgy hogy 7608 frt 10 kr. tőkekövetelés maradt még Roskoványi püspök terhére. Szegény jó püspök. Ha ezt te tudat volna, hogy mit művelnek a hátd mögött! Ezen a címen most megtámadták a Roskoványi végrendeletében tett hagyományokat, illetőleg azokat, kiknek a b. e. püspök hagyományozott. Így kerültek pörbe a nyitrai káptalan tagjai, kiknek egyenkint az elhunyt püspök 5 aranyat hagyott. Sőt pörbe kerültek az öt arany hagyatékban részesült, de időközben elhunyt kanonokok (Tagányi, Balogh, Katona, Durdik, Simkó) örökösei is. — Minthogy Roskoványi hagyatéka ez ideig még beszavatolva nincsen, megtámadják még 1884-ben tett alapítványait, s mindazokat, kik ezen alapítványokból segélyben részesültek. Így perbe került 47 nyitraegyházmegyei és 7 esztergomfölgömegei lelkész, 36 tanító, 10 jótékonyági intézet, 6 szerzetes ház és 3 szolga, illetőleg özvegyeik. — Hát bizony elég nem szép az intézettől, hogy Roskoványi

emléket így bemocskolja: annál kevésbé szép, mert ha már az 1884. alapítványt megtámadja, ebből egymagától is megtérülne összes követelése. És fölösleges ott 121 ismert és mittudom én hány ismeretlen személyt idézni csak azért, mert az alap jövedelméből némi segínyt húzott egykoron. Ez egy szolid névre igényt tartó pénzintézethez nem illő eljárás, és csak a beadó Szulyovszky Dezső ügyvédet jellemző kíméletlen prókátorkodás. — Utóvégre is mi köze ahoz a szegény trencsénmegyei tanítónak, hogy Roskoványi uradalma — kétségtelesen a kezelők bűnös mulasztásából — nem fizette a biztosítást. — Ha a követelés jogos volna is, az alapítványi tőke egymaga is elegendő annak kielegítésére; ezért meghurcolni az áldott püspök emléket 121 és egynehány ember előtt s azokat mind beidézni, ez oly prostitúciója a nagy ember emlékének, melyre nem találunk eléggé megbélyegző kifejezést. A közvélemény már alkotott magának ítéletet, ha nem is sujtott le a kard, mely Roskoványi akkori gazdasági kezelői felett még mindig lebeg.

Jubiláris körmenetek. Bende Imre nyitrai püspök úr elrendelte, hogy a katolikus egyházban szokásos és minden 25 esztendőben tartott ugynevezett jubileumi körmenetek Nyitra április 21. és 28-án, május 5. és 19-én tartassanak meg. Mint a napokból látható, a körmenet mindenkor vasárnap fog vegbe menni. Indul pedig reggel 8 órakor a vári székesegyházból először az irgalmas testvérek templomába, onnan a sz. Mihály kápolnába (sz. Andrásdomb). Majd a barátok templomába és vissza a székesegyházba. A körmenet az elősorolt templomok valamennyiét felkeresi minden egyes körmenet alkalmából.

Dióssy főhadnagy elítelve. Dióssy főhadnagy ügye, mely Nyitra és megyékben oly érthető nagy érdeklődést keltett, most nyert szomorú befejezést. A főhadnagyot lefokozásra, hat évi fegyházbírságra és nemességének elvesztésére ítélték. Bizonyára a legsúlyosabb büntetés, aminél egy társadalmi állásban levő embert sujtani lehet. Az álmok, tervek, képzelődés mind füstbementek tehát.

Nagy hadgyakorlatok a Vágvölgyében. A vágvölgye, ez a pompás katonai terep, melynek változatossága a hadi technika minden ágának enged érvényesülni, ismét nagy katonai összpontosításnak leendő színhelye. Mint Beesből értesítene, Beck baró tábornagy mintegy 40 tábornokkal és vezérkari tiszttel jövő hónapban a Vágvölgyébe indul, a nagy harcjáték színhelyének megszemlélésére, illetőleg bővebb tanulmányozására. S úgy lehet az ősszel, vagy legkésőbb jövő évre ismét oly mozgalmas napoknak esz színhelye a Vágpartja, mint annak idején 1891-ben Galgóc volt.

Népszámlálás Trencsénmegyében. A népszámlálás nyers eredménye szerint a vármegye lakossága — az ideiglenesen távollevőket és a katonaságot nem számítva — 285,025 főre rúg. 1890-ik évben számított 259,521 lelket, szaporodás tehát 25,504, vagyis kerek 10%^o, míg 1890-ben a szaporodás nem egészen 5%^o volt. E tekintélyes százalékkal a második helyet foglalja el Trencsénmegye a Duna balpartján. A vármegye egyes közigazgatási járásaiban a népszámlálás eredménye a következő:

	1890.	1900.	Szaporodás
Baáni járás	24289	26957	2668
Trencsén	33100	36455	3355
Illyvai	26988	28710	3531
Puchói	25179	29067	3888
Vágbesztercei	24016	26697	2681
Bitsei	24988	26809	1821
Zsolnai	36083	42304	6221
Kisz.-ujhelyi	28161	30680	2519
Csacái	31686	31426 (—)	260
Trencsén sz. k. város	5031	5920	889

E szerint legjobban szaporodott a zsolnai járás népe, hol a szaporodás meghaladja a 17%^o-ot, utána következik a puchói járás, hol a szaporodás 15%^o. Ellenben csökkent a népesség száma a csacái járásban.

Árpa-vetőmag kiosztás Pogrányban. A földmivélesügyi miniszter a célból, hogy a kiszáradt jó minőségű tavaszi vetőmaghoz juszanak, a nyitrai gazdasági egyesület közvetítésével 1 1/2 waggon hannover árpát engedett át a pogrányi körjegyzőség öt községében, melynek kiosztása Pogrányban tegnap megtörtént. A mag igen szép s ara csekély. Méterenkint 12 korona.

Rémhistoria. A múlt héten tele voltak a fővárosi lapok is egy Holicson állítólag megtörtént Bret Harte regényeibe illő rémtörténettel. Egy ismeretlen ember megjelent egy ottani asszonynál és szállást kért tőle. Az asszony megadta a kívánt szállást. Este aztán észrevette, hogy sok pénz van az idegennél, mért is éjjel meggyilkolta. Másnap, midőn jobban szemügyre vette az áldozat vonásait, észre vette az asszony, hogy az tulajdonkép saját férje volt. — Mi meg mikor jobban szemügyre vettük a budapesti lapok holicsei híreit, észrevettük, hogy az tulajdonképen Bret Harte-nak egyik californiai elbeszéléséből való rémhistoria volt. Holicson kérdezősködve a dolog után, kislútt, hogy az egyszerű koholmány, helyesebben kópia.

Sorozás. A miavai járásban felhivatott 713, besoroztat. 132, póttart. 27, visszahelyezt. 281, fegyverképt. 109, távolmaradt 160. — Galgóc járásban felhivatott 606, besorozt. 188, póttart. 14, visszahely 212, fegyverképt. 94, távolmaradt 95.

Általánosan elismerik úgy nálunk, mint külföldön, hogy a Mauthner-féle gazdasági és kerti magvak gyakran háromszor akkora termést adnak, mint sok másféle magvak. Különösen impregnált csillagjegyű repamagjai ritkítják párjukat és össze nem tévesztendők más utánzott hasonló védjegyű, de nem impregnált repamagokkal. A Mauthner-féle magok tehát felülmúlhatatlanok és gazdáink csak helyesen cselekszenek, ha magzükségletüket mindig Mauthner-féle magokkal fedezik. 3—8.

Színház.

A hétnek, mely egyszersmind utolsó hete volt a színházi ideynek, szintén meg volt a maga szenzációja. Hétfőn ismételték meg ugyanis Dollyt, Takács Mariskával a címszerepben. — Ezuttal Dobó Sándor tényleg a közóhajuak engedett, mikor Dollyt másodszer is a színpadra hozta Nyitra, hol pedig a drámákat üres ház szokta agyonásítani: bizonyította a zsufojtig megtelt nézőter, s az a szűnni nem akaró taps, mondhatnám tombolás, mely minden jelenet után felhangzott. E szokatlan óvációk Takács Mariska művészetének szoltak.

Takács Mariska művészetét nem lehet sablonos közhelyekkel jellemezni. Olyan tökéletes, oly drámai erővel teljes az ő Dolly-ja, hogy a superlatívusok is csak megközelítik alakításának objektív méltánylását. Takács Mariska Dolly-jánál a kritikus feladata csak annak konstataciója lehet, hogy a szerepe tette Takács Mariskát a közönség kedvencévé, s hogy a hétfői ünneplés őszinte, általános és igaz volt. A tizenkilenc kihívástól eltekintve, a nyitrai közönség temérdek virágadományyal is adózott a kedvenc művészetének.

Kedden „A bőregér.“ Szerdán „Nebántsvirág.“ Csütörtökön „Balek“ került színre.

Mindhárom operetben leginkább Feledi Boriskának már oly sokszor melatott művészi játéka érvényesült. A teljes sikerben azonban Juhász Ilonka éneke is nagyban járult hozzá. Sziklai Szerén, Javor Aranka és Pájer Ágnes is kivették részüket a sikerből. Horváth Kálmán ismételtel meggyőzött róla, hogy kiváló tehetségű és sokoldalú színész, ki nagy jövőnek néz eléje. Szentés Jánosnál alig láttunk jobb. temperamentumosabb buffot. Nagy Imre ritka népszerűségnek

örvendő komikusunk, mindig tökéletes. Remete Géza szép, tömör baritonja nem mindennapi karriert biztosít gazdájának. Nagy Gyula játéka alapos csiszolásra szorul ugyan, hogy élvezhető legyen, mint tenorista azonban megállja a helyét. Balácsi Sándor kitűnő qualitasu alakításokat nyújt szerepeiben. Papir Sándor szorgalmas, törekvő s tehetséges kezdő. Végül Dobó Bandi, dacára 5, mondó öt éves korának, keltett a vásárnap „Suhanc“ előadásban oly hatást, mit egyvasu kollégái közül még senki.

CSARNOK.

Adatok az egyházmegye történetéhez.

A kochanóci róm. kath. plebánia.

Irta: Ch. J.

Kochanóc Trencsénmegye legrégebb plebániái közé tartozik, s véleményünk szerint a XIV-ik századbéli (1332—1337.) pápai tizedjegyzékben „de Sancto Petro“ név alatt rejtőzik. ¹ A már egyszer elmondott okokon kívül ² valószínűvé teszi föltevésünket az is, hogy míg alulról Melesicig a falvak a beckói várhoz tartoztak Haluzic plebániával, felülről pedig Velesicig részint a nyitrai püspök, részint pedig a trencsénai vár birtokát képezték Kosztolná-Drietoma anyaegyházzal: addig Nemes-Lieszko, Kis-Zsámbokréth, Kochanóc, Adamóc, Kis-Biróc és Velesic a kisebb nemesség kezében voltak, kikről minden nagyobb kockázat nélkül lehet felteenni, hogy tulajdon papot tartottak, saját plebániájuk volt.

Az említett pápai tizedjegyzékben előforduló Lupus után, ki első, előttünk névszerint ismeretes kochanóci plebános, bizonyos Pick nevezetű pap következett. Ennek Trencsén sz. kir. város levéltára őrizte meg számunkra. Tudva levő dolog, hogy a mohácsi vész idején Trencsénmegyének nagy részét a Zápolya-család bírta, minek természetes következménye az volt, hogy a megye Ferdinánddal szemben kezdetben János király pártjára állott, s a császári seregnek csak kényszerből hódolt meg. Így a trencsénai polgárok is esküt tettek, hogy János király zászlaját el nem hagyják, városukat Katzianer császári vezér ellen utolsó vércseppig védelmezik, s hogy minden gyanu és kísértés kikerülése végett az ostrom tartama alatt a városból egyikök sem távozik. Ezen esküt *Kupecz György* polgár megszegte, amennyiben kisonván a városból, Katzianernél Magyar-Brod-ban, Morvaországban járt, s mint fölteni lehetett, nem épen tisztességes szándékkal.

A városi hatóság által 1528-ban emiatt felelősségre vonatván, mint terhelő tanúk ellene vallottak: *Pick* kochanóci, *András* drietomai, *András* szoblahói és *Krivonosz Miklós* bieróci plebánosok. ³ Miután *Pick* neve mellett *presbyter* jelző áll, miáltal csak katolikusok áldozhatt, fölzenetelt papot értenek, míg a lutheránusoknál e szó világi hitközségi előjárót jelent, s plebánosra nem alkalmazható: tetova nélkül elfogadhatjuk, hogy *Pick* kath. pap volt.

A protestantizmust, luth. források szerint, Kochanócnak katolikus, Trnka nevű lelképsztorza hozta be a plebániába; valószínűleg a kegyurak, vagy legalább a nemesség nagyobb részének helyeslése és csatlakozása mellett. Hogy 1577-ben a plebánia már a lutheránusok kezén volt, arról legjobban kezeskedik az akkori lelképsztorának *Obora Andrásnak* a neve.

Ez úgylátszik morva vagy cseh ember volt, a lutheranizmus buzgó, s nagyon mozgekony híve, ki Trencsén körül több községet fosztott meg régi hitétől, s egy, 1577-ki november 1-ről keltezet okiratban „*Minister ecclesiae kochanensis*“ nek írja

¹ Vatikáni magy. okirattár I. 1. 200 l.

² Nyitrai Szemle 1899-ki évf. 25. szám.

³ Sztárek L. trencsénai pleb. főljegyzései.

magát, tehát oly címet használ, melylyel — ki-vált akkor — csak a lutheranusok éltek. ¹ Ez után közel száz évig egy huzamban lutheranusok kezében maradt a plebánia. Megemlítendő ezen időből, hogy 1644-ben ugy karácsony előtt Géczy katonái erre vonulva behatoltak a templomba, s ami értékeset találtak, magukkal vitték. A katholicusok 1671. jan. 11-én foglalták vissza a plebániát; azonban 1710-ig lutheranusok még többször uralkodtak benne. Az 1680-ki (dec.) megyei gyűlésen Ottlik Miklós kochanóci luth. földbirtokos panaszkodik, hogy a templom elfoglalása által Illesházy György nagyobb károkat okozott neki. Sajnos, hogy forrásunk a foglalás idejét nem jelzi. ² Különben e felszólalásból azt következtetem, hogy a luth. korszakban Ottlik család volt a templom kegyura. A kath. plebánosok, valahányszor Kochanócról kiszorultak, többnyire Melesicen húzták meg magukat. Külömben 1708-ban magok a protestansok is úgy határoztak, hogy Szkacsányi, kath. pap, Melesicen lakják és azt a templomot bírja, míg Kochanóca *Palumbini Samut* hozták lelképásztornak. Ezen állapot 1710-ig tartott. Ezen évtől a plebánia már állandóan a katholicusok kezében maradt.

A plebánia fölötti kegyuraságot a lutheranus korszakban, mint már mondtuk, Ottlik család gyakorolhatta; az előtti időben vagy a plebánia területén lakó nemések együttesen, vagy közölök valamelyik gazdagabb család tarthatta e jogot. A visszafoglalás után, mint kezdetben majdnem az összes plebániák, *liberae collationis* lett. 1758-ban lebontották a régi roskadozó templomot és Ambró Miklós ujat kezdett építeni, melyet azonban csak fia, József, fejezett be 1760. évben. Ezen nagy aldozat tekintetéből gróf Eszterházy Imre, püspök, a kegyuri jogot 1761. május 11. keltezett okmányával örök időkre Ambró József családjának adományozta, mely család tényleg mai napig is gyakorolja. Azonban támadtak csakhamar riválisok is, kik szintén részt követeltek a patronátusban, nem anyira a terhek viselesében, mint inkább a praesentálásban. Ezek a bekkői uradalom compossessorai voltak A Fuchs-féle Visitatio (1797—1803.) alkalmával az összeíró bizottsághoz intézett felszólalásuk következőképen érvel: „Mintán Melesic és Ivanóc a bekkői uradalomhoz tartozik, a melesici templom ez uradalom területén áll, a plebanosnak e két községben jelentékeny földbirtoka van és földesuri (bekkői uradalom) jogon alapuló járandóságai, s e két község a plebániabeli népség majdnem felet képezi: méltányos tehát és igazságos, hogy a praesentálásban ép úgy részt vegyen a bekkői uradalom, mint az Ambró család“.

Tovább kívánták, hogy az isteni tisztelet is egyenletesen legyen beosztva t. i. egyik vasárnapon Kochanócon, másikon Melesicen. Ezen praesentációra derekasan megfelelt az akkori patronus, özv. Ambró Józsefnek szül. Majthenyi Krisztina. „Míg a templom épült — írja — és nagy penz-aldozatokat követelt, az uradalom nem jelentkeztet társnak sem a kiadásban, sem az előjogokban; midőn ő hat év előtt a kochanóci plebániát és az iskolát alapoktól újonnan építette s fölkerte az uradalmat, hogy a költségeket részben viselje, az uradalom válaszára sem méltatta: tehát ő most szóba sem áll az uradalommal, s kegyuri jogaiból egy szeméruyt sem enged.“

Ilyen értelemben döntött Fuchs püspök is, s Ambró családnak a patronátusi jogot újonnan megerősítette.

Hasonló felszólalással élt a bekkői uradalom az 1829-ki visitatio alkalmával is; de kívánt eredmény nélkül. A közelmúltban maga az Ordinarius egy ideig kétségbe vonta a család bemutatási jogát; most is azonban Ambróék győztek, s az utolsó üresedésnél akadálytalanul praesentálhattak.

(Folyt. köv.)

¹ Visitatio ADiacon. Ecc. Driethom. 1728.

² Kamin J. kézírata 47. 3. —

Telefon.

Brixenbe. Csak most hozhattuk, mert a genealogiai összefüggést kerestük és meg is találtuk.

M. L. A hirdetés akkor jött, mikor lapunk azon oldala meg volt törölve. Jövő számunkban kezdjük.

F. Egy kis türelmet kérünk. Először sajtó alá kell rendezni, s mi annak adtunk elsőseget, a kinek kézírata kevesebb igazításra szorul. Hogy mikor mit hozunk, azt tessék csak a szerkesztőségre bízni.

„TURUL“ CIPŐGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

Van szerencsénk becses tudomására hozni, hogy helyben,

Tóth Vilmos-utca 5. sz. alatt

április hó 1-én

CIPŐ-ÜZLETET

nyitunk, melyben női-, férfi- és gyermek-cipők a legszebb és legjobb kivitelben kaphatók lesznek.

Olcso és szabott árak, melyek a cipő-talpakon vannak feltüntetve.

Becses pártfogását kérve

maradunk teljes tisztelettel

„Turul“ cipőgyár

részvénytársaság.

Cserép

(hódfarok és hornyolt cserép)

a buda-ujlaki

tégla- és mészegető

reszv. társaság gyártmánya

elismerett legjobb minőségben

vizáthatlan és visszás időjárásnak

ellentálló!

Szaktekintélyek által ajánlva és használva számos budapesti nyilvános- és magán-épületeken, a Pazmaneum-palotán, Nyitrán az osztrák-magyar bank palotáján és a Mayer építész-mérnök épületein, vidéken a komjáthi uradalom épületein stb.

Gyors szállításra és legjutányosabban megrendelhető

a gyár Nyitra és vidéke

képviselőjénél

Morton József

építkezési vállalkozónál

építési anyagok raktárában

Nyitrán,

Plébánia-utca 17. szám.

Első hazai érc- és fakoporsó gyár temetkezési intézete Nyitrán.

Van szerencsém a n. é. gyászoló közönség szives tudomására hozni, hogy az Első hazai érc- és fakoporsó gyár raktárát Nyitrán alól is írott

Bengyák István

kaptam meg egy Nyitra, mint vidékére s így azon helyzetben vagyok, hogy a tisztelt gyászoló közönséget eredeti gyári árban szolgálhatom ki minden a temetkezéshez tartozó árukkal. Ezen körülményt felhasználva, 3 remek gyászkocsit is hozattam. Egy dísz üveges gyászkocsit, egy dísz nyolc oszlopos koocsit, egy díszes kek koocsit fiataloknak s azt a gyászoló feleknek egy helyben, mint vidéken bármikor rendelkezésére bocsáthatom.

Raktáron tartok állandóan dus választékban mindenféle érc- és fakoporsókat a legegyszerűbből a legfinomabbig, fakoporsókat, szemfedeleket, koszerukat nagy választékban, szalagokat, így azon kellemes helyzetben vagyok, hogy teljes temetéseket koocsival vagy a nélkül egy helyben, mint vidékre a legolcsóbb áron számíthatom.

Továbbá elvállalok kapolnák, termek, szobák behuzását fekete posztóval, ravatalok felállítását, hullák elszállítását, gyász testőrök, portások felállítását, szóval minden e szakmába vágó dolgok elintézését a legolcsóbb gyári árban.

A gyászoló közönség szives pártfogását kéri kiváló tisztelettel

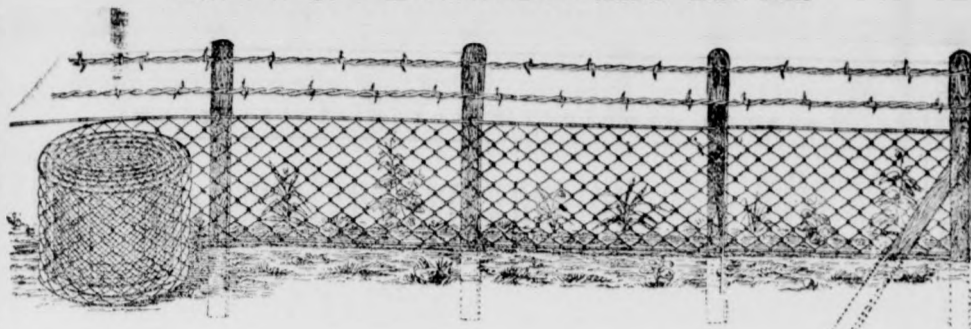
az első hazai érc- és fakoporsó gyár
nyitriai temetkezési intézet megbízottja:

Bengyák István,

asztalos.

PÁZMÁNDI JÓZSEF

kerítés-sodrony fonása és szövészete
Nyitrán, Tóth Vilmos-utca 32. sz.

Saját készítményű gép-sodrony-fonatok vadaskeritek, szőlők, nyaralók, parkok, gazdasági épületek, kerti pavillonok, sírhelyek stb. bekerítésére.
Továbbá: **gyep- és virág-diszkerítések**; föld, kavics és kőszén-áthányó rosták, rézzel befuttatott acél matracfonatok és lábtörlők, réz, vasszövetek és bakkerfonatok gazdasági célokra;
ugyszintén **kék és zöld ablak-légyszövetek**, arcvédők, szőlőbogyózó rosták, szikra fogók, tyukketrecek és mindenféle sodronyfonás, úgyszintén **dobok és dob-bőrök** készítése.
Kiváló tisztelettel
Pázmándi József.

Hirdetmények
a „Nyitramegyei Szemle” részére
jutányos áron felvételnek a kiadóhivatalban, Nyitrán, Papnevelde-utca 9. sz.

Értesítés.

Van szerencsém igen tisztelt vevőim és a n. e. közönség hecses figyelmét újonnan berendezett

cipő-raktárainkra

Városház-ter 1. sz.
Kalmár-utca 3. sz.

Mivel azon kedvező helyzetben vagyok, hogy raktáron levő cipőáruimat, melyeket **műhelyeimben** a legjobb anyagból és kiváló munkásaimmal készítették,

gyári áron árulom, a t. vevőközönség így kevésbé van kitéve annak, hogy külföldről importált vagy silány gyári árukkal legyen kénytelen lábbeli szükségletét fedezni.

Mérték szerinti külön megrendelések úgy mint eddig, pontosan és gondosan eszközöltetnek.

Kitünő tisztelettel

Csernyák József.

Eladó ház.

Nyitrán, a Tóth Vilmos-utcában

a **7-ik** számú ház
szabad kézből eladó.

Bővebb felvilágosítás nyerhető szíveségből
Gisser Gyula torna- és vívómeser urnál, Nyitrán.

Még 50 métermázsza

Hanna-árpa

szép vetőmag

kapható

métermázsánként 16 korona

vételáron

FELSŐ-KÖRÖSKÉNYBEN.

MÉREY-gazdász.

182/1901.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nyitrai kir. tvszék mint esődbíróságnak 1900. évi 497. számú végzése következtében Szécsi Ferenc ügyvéd mint esődtömeggondnok közbenjöttével, Weisz Dávid esődhitelező javára vagyonbukott **Weisz Dávid** nyitrai lakos ellen az 1900. évi június hó 19-en foganatosított leltározás útján lefoglalt és 645 korona 40 fillérre becsült és a 8309/1900. bírói és 11/900. közjegyzői számú leltárban foglalt

szobabutorok, varrógép, ágyneműek

és egyéb ingóságok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a nyitrai kir. bíróság 901. sz. III. 132/1. sz. végzése folytán **Nyitrán**, vbukott **Weisz Dávid** lakásán leendő eszközösére **1901. évi április hó 9. napjának delutáni 2 órája** határidőül kitzeték és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivataknak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-a értelmében keszpenzítés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Nyitrán, 1901. évi március hó 24-en.

Szkladányi József,

(P. B.)

kir. bírósági végrehajtó.

Pártoljuk a magyar ipart!

Legjobb Csontlevélpapir

„**Adria**”

HAZAI GYÁRTMANY!

Versenyez a külföld elsőrendű készítményeivel!

A párisi kiállításon az „Arany érem”-mel kitüntetve.

KÉSZITI

Csász. és kir.

udvari szállító

RIGLER JÓZSEF EDE

PAPIRNEMÜGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPESTEN.

Kapható: **HUSZÁR ISTVAN** könyvkereskedésében Nyitrán.

BUTOR

szállításra lakásváltozásoknál jutányos áron vállalkozik

ifj. Weisz Dávid, fuvaros

Nyitrán, Hid-utca 29. sz.

Telefon 39.

Első cs. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab.

Homlokzat-festék-gyár

Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstr. 120. (saját házában)

Arany-érmekkel kitüntetve.

Főhercegi és hercegi uradalmak, cs. és kir. katonai intézőségek, vasutak, ipari-bánya és gyári társulatok, építési vállalatok, építőmesterek, ugyszintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállítója. E homlokzat-festékek, melyek mészen földhatók, száraz állapotban poralakban és 40 különböző mintában kilóként 16 krtól fölfelé szállítanak és a mi a festék szintiztaságát illeti, azonos az olajfestékkel.

Mintakártya, ugyszintén utasítás kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

SULGAN ANDRÁS

cipész-üzlete

Nyitrán, Vármegye-utca 10-ik szám alatt

készít és raktáron tart mindennemű és legjobb minőségű

lábbelieket

14

urak, hölgyek és gyermekek részére, izléses kiállításban, pontos kiszolgálás és jutányos árak mellett.

Chvojnica

gyermekjáték-tanműhely

készítményei:

- 4 drb. tulipános talicska bérmentve küldve 66 cm. hosszú ára . . . 3 kor. 20 fillér.
- 4 drb. tulipános talicska 75 cm. hosszú bérmentes küldéssel . . . 3 kor. 60 fillér.
- 1 gyermekkocsi létrákkal, vasalt erős küllős kerekkel ára 5 kor.
- 1 készlet kerti eszköz ugymint lapát, gereblye, ásó, kapa bükkfából ára . . . 40 fillér.

Cím: **Gyermekjáték-tanműhely,**
Fenyves-Chvojnica, u. p. Német-Próna.

Tetszés szerinti fizetési feltételek!

Szalon garnitúrák rendkívül jutányos áron kaphatók.

VAJDA J. bútorgyári raktára

NYITRA, Párutca.

A n. é. bútóvásárló közönség becses figyelmébe ajánlom dús választéku, szilárd és modern stílu

háló, ebédlő, uri szoba és szalon berendezésekből álló raktáramat

a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, minden versenyt kizáró olcsó árakon, ugyszintén

saját készítményü kárpitos bútoraimat.

Szolid és pontos kiszolgálás biztosított. Kívánatra költségvetéssel és rajzokkal szívesen szolgálók.

24-52. Kiváló tisztelettel **VAJDA J.**

Szalon garnitúrák rendkívül jutányos áron kaphatók.

Tetszés szerinti fizetési feltételek!

A Richter-féle

Horgony-Pain-Expeller

Liniment. Capsici comp.

egy régi kipróbált háziszert, a mely már több mint 30 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmazatik köszvénynél, csúznál és meghűléseknel.

Intés. Silányabb utánzatok miatt bevasárlaskor mindig figyelemmel legyünk a „Horgony” védjegyre és a „Richter” özejjegyzésre. 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban ugyszólvan minden gyógyszerertarban kapható. Főraktár: **Török József gyógyszerésznél Budapest.**

Richter F. Ad. és társa,
csász. és kir. udvari szállítók,
Rudolstadt.

Teljesen ingyen!

Dr. Tóth János felső-zobori szőlőjében mintegy

500 szekér kő

a szálló kitisztítása céljából, teljesen ingyen átvehető. A kő egy rakáson van, közel az utozhoz igen könnyen megközelíthető. A kik az ajánlatra reflektálnak, forduljanak akár szóval, akár írásban lapunk szerkesztőségéhez.

SZUPERFOSZFÁTOT,

kénsavas kálit,
kénsavas ammoniakot,
Kovasavas kálit,
(dohánytrágyázásra)

Chilisalétromot,
Kainitot,
40°-os Kálitrágyasót

és egyéb műtrágyaféléket elismert kitünő minőségben legolcsóbban szállit a

„HUNGÁRIA” műtrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.

Huszár István könyvnyomdája Nyitrán